

info
center
za mlade
Vukovar

IRININA INFORMIRAOONICA

Irina Marić, prof.

#INFORMIRAJSE

info
centar
za mlade
Vukovar

GOVORIMO O PISMENOSTI!

- Živimo li u svijetu prividne pismenosti?
- Što znači „biti pismen“?
- Koliko razmišljamo o pojmu pismenosti?

#INFORMIRAJSE

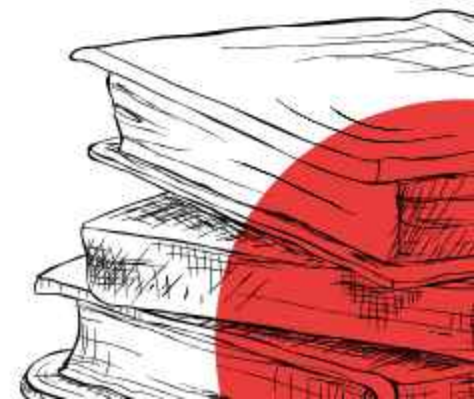

Pismenost definiramo kao poznavanje slova, vještina čitanja i pisanja, stvaranje tekstova, pravilno i smisleno pisanje. **Međunarodni dan pismenosti** obilježava se **8. 9. svake godine**, a počelo je to 1966. godine. Međunarodni dan pismenosti je inicijativa koju je pokrenuo i počeo promovirati UNESCO s ciljem podsjećanja i upozoravanja na važnost pismenosti, s jedne, i ukazivanja problema nepismenosti koji još uvijek pogađa veliki dio stanovništva, s druge strane. Ideja o obilježavanju Međunarodnog dana pismenosti pojavila se u rujnu 1965. godine u Teheranu, na Svjetskoj konferenciji ministara obrazovanja, o temi iskorjenjivanja nepismenosti.

Na konferenciji je predstavljena inicijativa za proglašavanjem jednog dana u godini Međunarodnim danom pismenosti, kako bi se na taj dan **slavilo, ali i upozoravalo na važnost pismenosti u okviru globalne zajednice.**

S obzirom na ukazivanje problema stupnja pismenosti tj. nepismenosti, donijeta je i Deklaracija o pravu na pismenost europskog građanina koja se definira kao sposobnost pismenosti, kompetentnost jezika, znanstvena, tehnološka, inženjerska i matematička kompetencija, digitalna kompetencija, osobna, društvena i kompetencija učenja, građanska kompetencija, kompetentnost poduzetništva i kompetencija kulture svijesti i izražavanja.

#INFORMIRAJSE

info
centar
za mlade
Vukovar

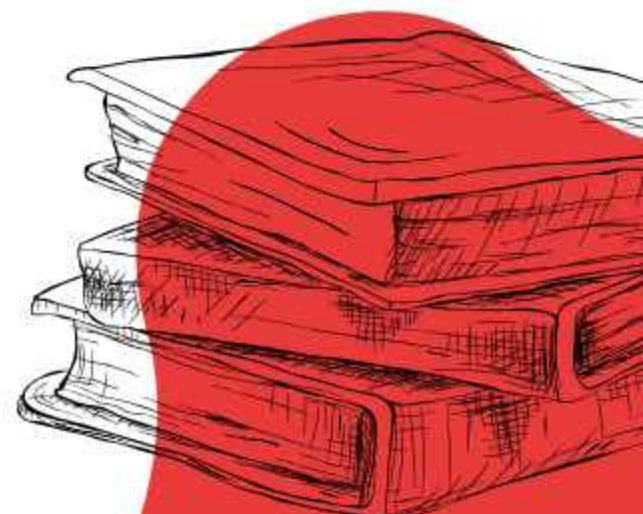
U Hrvatskoj je prema podacima više od 60 000 osoba starijih od 15 godina bez škole i gotovo 300 000 osoba bez završene osnovne škole. Ukoliko usporedimo s podacima iz Europe: svaki peti Europljanin je nepismen u području funkcionalne pismenosti.

Danas gotovo svakodnevno govorimo i slušamo o pismenosti odraslih koja uključuje čitanje, pisanje i govorenje vlastitog jezika, razumijevanje i sposobnost uporabe informacija za djelovanje u ekonomiji i društvu. Pismenost nam omogućuje razumijevanje i korištenje različitih medija u aktivnosti kod kuće, na poslu i u zajednici. Pismenost odraslih obuhvaća i fleksibilnost, donosi lakše zapošljavanje, pruža mogućnost osposobljavanja i bolje sudjelovanje u društvenom i političkom životu.

Dobra nam motivacija može biti i krilatica Alvina Tofflera: „Nepismeni 21. stoljeća neće biti oni koji ne znaju čitati i pisati, već oni koji neće znati učiti i dopuniti ili obnoviti svoje znanje.”

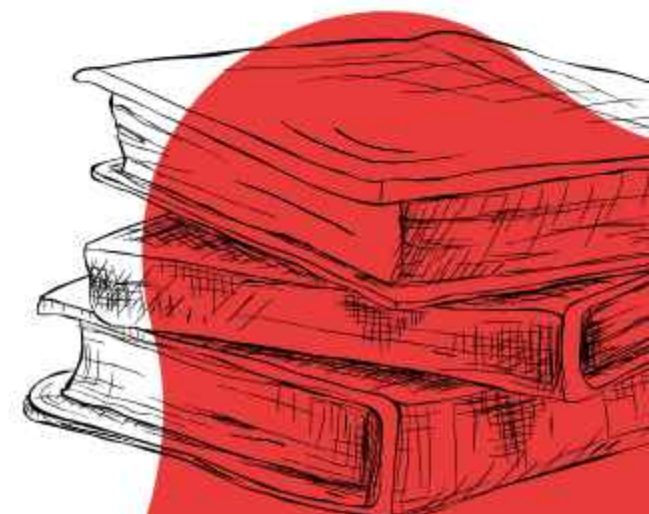

#INFORMIRAJSE

U 21. stoljeću govorimo o funkcionalnoj pismenosti koju definiramo kao proces koji traje cijeli život - mijenja se kroz povijest - od alfabetske pismenosti do cjeloživotnog učenja. Izraz funkcionalna pismenost prvi spominje se 1956. godine. Tada je definirana kao mogućnost da osoba na pragmatičan, politički i ekonomsko-tehnološki način razumije pročitani tekst. Krajem 80-ih i početkom 90-ih godina naglasak se premješta s tehnološke na društveno-političke aspekte pojma pismenosti. **Suvremeni koncept funkcionalne pismenosti** danas se definira kao koncept koji podrazumijeva znanja, vještine i vrijednosti koje pojedincu omogućuju kontrolu vlastitog života na kvalitetan način, shvaćanje osnovnih građanskih prava, sloboda i dužnosti, rješavanje različitih problema na poslu, u obitelji i u društvenom životu uopće, te političko razmišljanje koje donosi izbor prave strane u političkom ringu. Prema ovom konceptu, politička pismenost bi značila da osoba razumije koja su mu prava i dužnosti, te da na izborima zaokruži nekoga jer razumije predloženi program i sadržaj kandidata, stranke ili koalicije, a ne da daje glas po društvenoj inerciji ili protiv nekog.

#INFORMIRAJSE

info
centar
za mlade
Vukovar

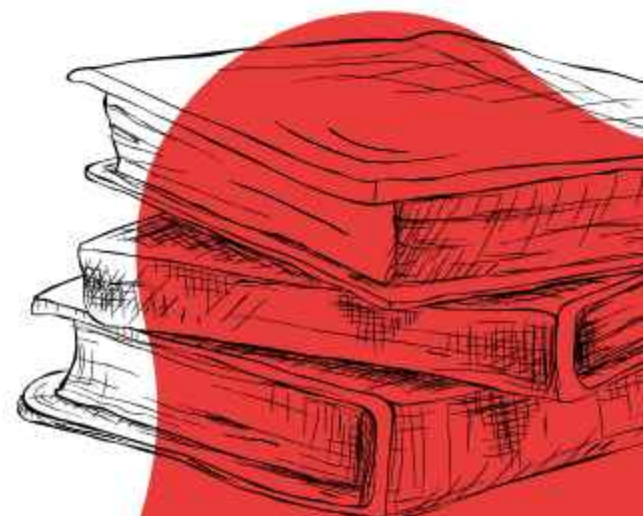
! **Obrazovni sustav i funkcionalna pismenost:**

● najozbiljniji signali da nešto ne štima s obrazovnim sustavima uvijek dolaze s tržišta rada. Globalno tržište rada suočilo se s golemim brojem školovanih mladih ljudi koji su samo prividno pismeni: odlično čitaju i pišu, ali su funkcionalno nepismeni, nesposobni pročitati i/ili kreirati složenije nelinearne podatke (tablice, grafikone, karte...) razumjeti i ispuniti formulare, sastavljati i pratiti protokole..., točnije: nesposobni su za cjeloživotno učenje.

Funkcionalnu nepismenost često prati loša naobrazba, negativna okolina, sukob interesa, agresivno ponašanje prema političkim neistomišljenicima te podložnost teorijama zavjere i lažnim vijestima, odnosno lažnim informacijama.

! Prema posljednjim raspoloživim UNESCO-vim podacima, u svijetu je bilo 757 milijuna funkcionalno nepismenih osoba starih 15 i više godina, od čega je 63 posto bilo žena.

#INFORMIRAJSE

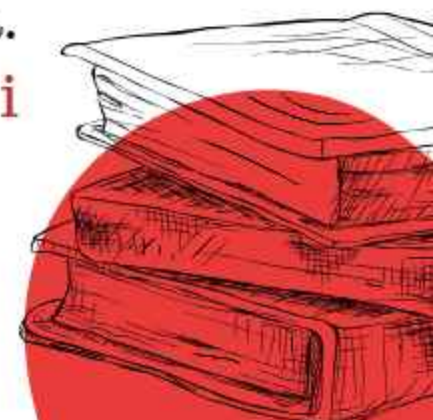

- Vrste funkcionalne pismenosti:

ČITATELJSKA PISMENOST (PISA je definira kao „razumijevanje i korištenje pisanih tekstova, razmišljanje o njima i angažman pri čitanju radi postizanja osobnih ciljeva, razvoja vlastitog znanja i potencijala te aktivnog sudjelovanja u društvu“.)

MATEMATIČKA PISMENOST (PISA definira osam kompetencija matematičke pismenosti: matematičko mišljenje i zaključivanje; matematičko argumentiranje; komunikacija; modeliranje; postavljanje i rješavanje problema; prezentiranje; korištenje simbolima, formalnim i tehničkim jezicima i operacijama; uporaba alata i tehnologija).

PRIRODOSLOVNA PISMENOST (PISA je definira trima makrokonceptima: prirodoslovno znanje ili koncepti - znanje iz prirodoslovlja i znanje o samoj znanosti; prirodoslovni procesi - sposobnost pronalaženja, tumačenja i djelovanja na temelju dokaza: opisivanje, objašnjavanje i predviđanje prirodoslovnih pojava, razumijevanje znanstvenog istraživanja te tumačenje znanstvenih dokaza i zaključaka; prirodoslovni konteksti - primjena prirodoslovnog znanja i korištenje prirodoslovnih procesa. PISA se koristi trima glavnim kontekstima: životom i zdravljem, Zemljom i okolišem te znanosti i tehnologijom.

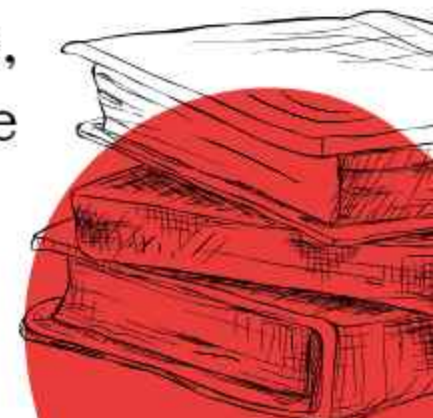

- Vrste funkcionalne pismenosti:

FINANCIJSKA PISMENOST (PISA je definira kao: znanje i razumijevanje financijskih koncepata te uključuje vještine, motivaciju i samopouzdanje za primjenu takvog znanja i razumijevanja. Cilj je financijske pismenosti donošenje učinkovitih odluka u nizu različitih financijskih konteksta kako bi se poboljšala financijska dobrobit i pojedinaca i društva te omogućilo svakome da sudjeluje u ekonomskom životu.

MEDIJSKA PISMENOST (Uobičajena je definicija medijske pismenosti: sposobnost pristupa, analize, vrednovanja i odašiljanja poruka posredovanjem medija. Krešimir Mikić medije definira kao prijenosnike humanih poruka, ideja i vrijednosti.)

DIGITALNA PISMENOST (Hrvatski Nacionalni okvirni kurikulum digitalnu pismenost naziva digitalnom kompetencijom i definira je kao „osposobljenost za sigurnu i kritičku upotrebu informacijsko-komunikacijske tehnologije za rad, u osobnomu i društvenomu životu te u komunikaciji. Njezini su ključni elementi osnovne informacijsko-komunikacijske vještine i sposobnosti: upotreba računala za pronalaženje, procjenu, pohranjivanje, stvaranje, prikazivanje i razmjenu informacija te razvijanje suradničkih mreža putem interneta“.

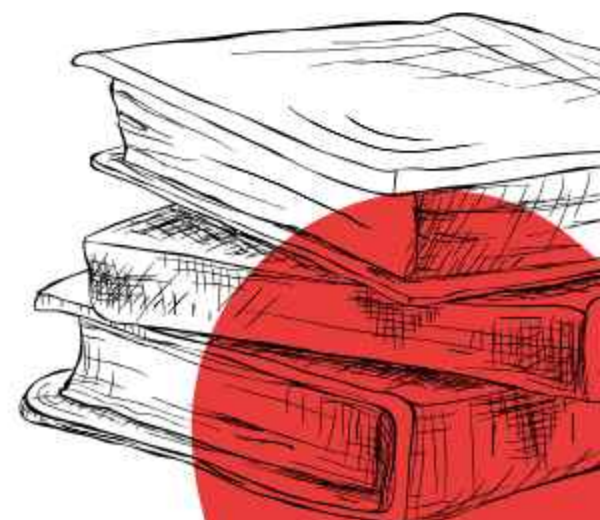
- Vrste funkcionalne pismenosti:

MULTIKULTURALNA PISMENOST (dio je kulturalne pismenosti - razumijevanja kako zemlje, religije, etničke skupine, tradicionalna vjerovanja, simboli, običaji i usmena tradicija utječu na stvaranje, spremanje, zaštitu, arhiviranje, postupanje s informacijama te širenje informacija i znanja korištenjem tehnologija. Multikulturalna se pismenost odnosi na razumijevanje drugih i drukčijih za uspješno uspostavljanje dijaloga među kulturama.

VIŠEJEZIČNA PISMENOST sposobnost je svrhovite upotrebe jezika za razumijevanje govorenih/pisanih tekstova ili pisanog izražavanja.

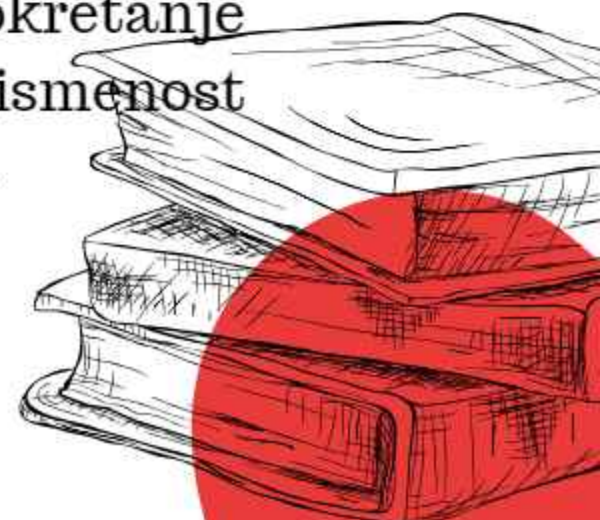
- **Funkcionalna nepismenost** ogleda se i u tome da veliki broj učenika ima problem u pisanju sastava što je potpuno logična posljedica činjenice da učenici tijekom školovanja nedovoljno dobijaju praktične instrukcije o tome kako se sastav piše.

#INFORMIRAJSE

Funkcionalna nepismenost je najdominantnija u južnoj i zapadnoj Aziji, gdje živi 51 posto ukupnog nepismenog stanovništva. **Funkcionalno pismenih osoba u RH je 20%**. U europskim državama najveća funkcionalna pismenost je u skandinavskim, odnosno nordijskim državama - preko 85%, dok je u BiH najniža stopa funkcionalno pismenih osoba.

Bilo prema klasičnoj definiciji, bilo prema suvremenoj definiciji u Dalmaciji je samo 9,40% funkcionalno pismenih osoba. Uzimajući druge regije u RH najmanja funkcionalna pismenost je u Slavoniji, 8%, a najveća u Istri 50% i na širem području Rijeke 40%. 20 % učenika u EU mlađih od 15 godina danas je funkcionalno nepismen. Da bi se točno utvrdila funkcionalna pismenost petnaestogodišnjaka, OECD je 2000. godine pokrenuo PISA istraživanje triju vrsta pismenosti: prirodoslovne, matematičke i čitalačke. Prvi su pokazatelji bili poražavajući: 20 % ispitanih petnaestogodišnjaka bilo je funkcionalno nepismeno. S takvom strukturom mladih nemoguće je planirati rješenja gospodarskih kriza i zapošljavanja. To je potaknulo članice EU za pokretanje projekata s ciljem da smanje funkcionalnu nepismenost djece do 15 godina s 20% na 15% posto do 2020. godine.

Kakva je budućnost društva i države u kojoj se stanje funkcionalne pismenosti kontinuirano pogoršava ?

Dakle, sa jedne strane imamo istraživanja i loše rezultate na testovima, a s druge strane izostaju promjene u obrazovnom pristupu. Problem upotrebe jezika za svakodnevne svrhe dodatno se pogoršao tehnološkim razvojem, koji jednako mijenja i jezik i ponašanje. Učenje u online okruženju dovodi do smanjenja pažnje, do odsustva udubljanja i razumijevanja, instant filozofija slike uzima prednost nad osmišljavanjem verbalnih poruka.

Došli smo do toga da određen broj učenika u osnovnim školama ne razlikuje značenja osnovnih riječi, da su petnaestogodišnjaci na "PISA" testiranju preskakali zadatke u kojima se tražilo čitanje kratkih ulomaka, da jedan dio studentske populacije ne zna točno pisati slova...

Učeći i obrazujući se kroz neprestano usavršavanje i cjeloživotno učenje, možemo doprinijeti boljem i kvalitetnijem životu svih nas.

#informirajse

